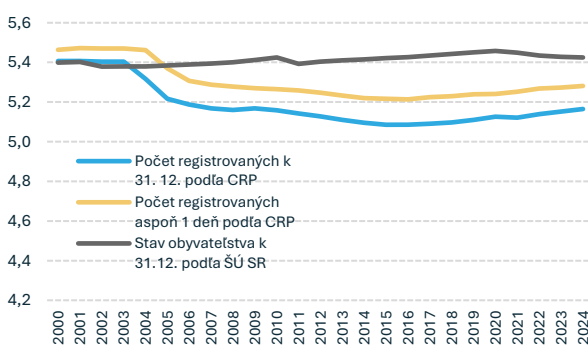

Migrácia ovplyvňuje demografický vývoj, trh práce aj dlhodobú udržateľnosť verejných financií krajiny. Slovensko je dlhodobo vnímané ako krajina s výrazným odlivom obyvateľstva, najmä mladých ľudí. Administratívne údaje zdravotného poistenia však ukazujú komplexnejší obraz. Celkové migračné saldo je od roku 2018 kladné, predovšetkým vďaka príchodu cudzincov. Zmiernenie čistého odlivu Slovákov v posledných rokoch súvisí s poklesom miery odchodov, tie však zostávajú koncentrované medzi mladými dospelými vrátane študentskej migrácie, pri ktorej sa naopak situácia nezlepšuje. Zároveň platí, že emigrácia po vstupe do EÚ nie je výlučne jednosmerný proces a viac než polovica odchádzajúcich Slovákov sa časom vracia. Príchody cudzincov v produktívnom veku môžu čiastočne tlmieť nedostatok pracovnej sily a dopady odchodu mladých Slovákov, samy osebe však demografické výzvy neriešia.

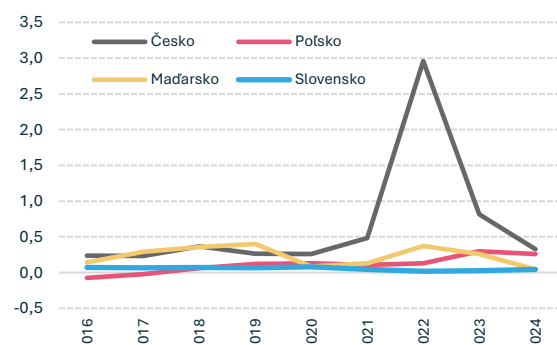
Údaje zo zdravotného poistenia ukazujú výraznejšie migračné pohyby, než zachytáva demografická bilancia Štatistického úradu SR (ŠÚ SR). Počet obyvateľov podľa ŠÚ SR vychádza zo sčítaní a následne sa bilančne upravuje o narodenia, úmrtia a zmeny trvalého pobytu¹. Pri zahraničnej migrácii preto tento prístup zachytáva len tie príchody a odchody, ktoré sa premietnu do evidencie trvalého pobytu. V praxi však údaje o zmene trvalého pobytu nezachytávajú pohyby cez hranice v plnej miere. Pri odchode do zahraničia totiž osoby často nemajú motiváciu odhlásiť si trvalý pobyt v krajine pôvodu. Naopak, pri cudzincoch môže byť ich prítomnosť na Slovensku viazaná aj na prechodný pobyt. Aj preto medzinárodné metodické odporúčania navrhujú dopĺňať pobytové údaje o ďalšie administratívne zdroje². Rôznorodosť použitých dát a postupov treba zohľadniť aj pri porovnaní čistej migrácie krajín V4 (Graf 2). Česko a Maďarsko pri jej zostavovaní využívajú napríklad aj údaje zdravotného poistenia³. V tomto komentári⁴ využívame práve údaje zo zdravotného poistenia ako doplnkový dátový zdroj, ktorý poskytuje presnejší pohľad na dlhodobejšie migračné pohyby. Tieto údaje však majú tiež svoje obmedzenia (Box 2), výsledky prezentované v ďalšom texte je preto potrebné interpretovať s prihliadnutím na tieto obmedzenia.

Graf 1: Počet obyvateľov a poistencov v SR (v mil. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov Centrálného registra poistencov (CRP) a ŠÚ SR

Graf 2: Čistá migrácia vo V4 (pristávaní mínus vystávaní, v % priemernej populácie)

Zdroj: IFP podľa údajov Eurostatu

¹ ŠÚ SR, Obyvateľstvo a migrácia – IV. Nadväznosť zisťovaní demografickej štatistiky a sčítania obyvateľstva.

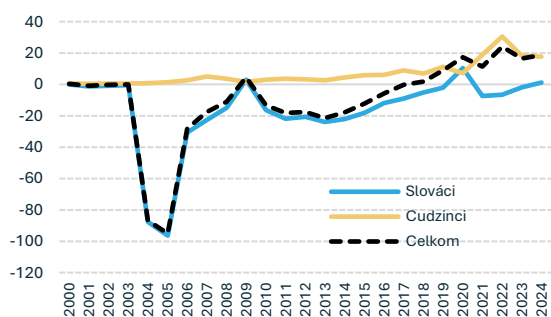
² Odporúčania OSN k štatistike medzinárodnej migrácie a dočasnej mobility zdôrazňujú potrebu využívať rôzne administratívne zdroje pri tvorbe migračných štatistik, keďže jeden zdroj väčšinou nezachytí všetky migračné udalosti.

³ Metadáta upozorňujú na rozdiely relevantné pre porovnateľnosť údajov, napríklad využitie údajov zdravotného poistenia (Česko, Maďarsko), zrkadlových štatistik (Poľsko) a nezahrnutie osôb z Ukrajiny s dočasnou ochranou (Poľsko, Slovensko).

⁴ Komentár nadväzuje na predchádzajúce výstupy IFP k tejto téme z rokov 2017 a 2018.

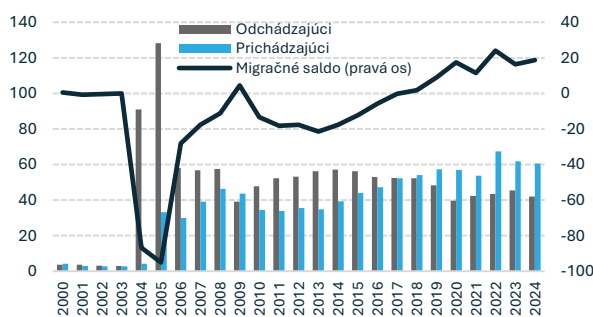
Celkové migračné saldo dosiahlo najnižšie hodnoty krátko po vstupe Slovenska do EÚ, po odznení dôsledkov finančnej krízy sa však postupne zlepšovalo spolu s oživením trhu práce. Vývoj migračného salda Slovákov⁵ aj cudzincov možno zjednodušene rozdeliť na tri obdobia. Prvé obdobie bolo ovplyvnené najmä vstupom do EÚ v roku 2004, ktorý otvoril prístup na pracovné trhy západnej Európy a viedol k výraznému odlivu domáceho obyvateľstva. Druhé obdobie súviselo s globálnou finančnou krízou a jej následkami na slovenskom trhu práce. V roku 2009 sa saldo síce skokovo priblížilo k nule, najmä pre nižší počet odchodov, v ďalších rokoch však oslabený trh práce prispieval k tomu, že migračná bilancia zostávala záporná. V prvých dvoch obdobiach boli hlavnou hybnou silou migračné pohyby Slovákov (**Graf 3**). Tretie obdobie začína v roku 2014, keď sa začala opäť znižovať nezamestnanosť a zlepšovanie situácie na trhu práce sa časovo prekrývalo s obratom v migračných tokoch. Postupne klesal počet odchádzajúcich Slovákov a mierne rástli aj ich návraty, zároveň po prvýkrát začali významnejšie prispievať aj príchody cudzincov. Od roku 2018 sa tak celkové migračné saldo trvalejšie dostalo do kladných hodnôt. Vzhľadom na rozdielny vývoj sa ďalej venujeme migračným tokom Slovákov a cudzincov osobitne.

Graf 3: Celkové migračné saldo (v tis. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a Registra fyzických osôb (RFO)

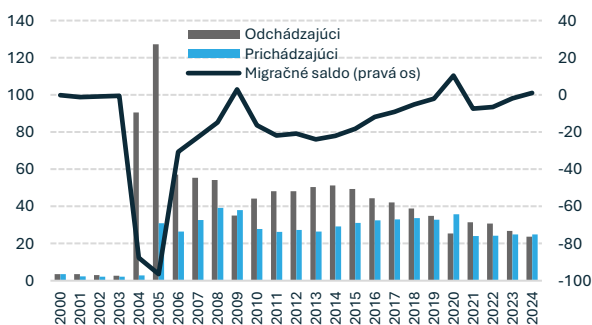
Graf 4: Celkové príchody a odchody (v tis. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

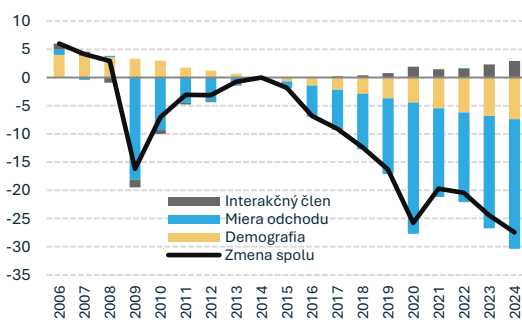
Migračný vývoj Slovákov sprevádzali výrazné výkyvy, najmä odchodový šok po vstupe do EÚ a dočasný pokles odchodov v krízových rokoch. V období bezprostredne po vstupe do EÚ sa výrazne zvýšili odchody Slovákov, ktorým sa otvoril prístup na pracovné trhy západnej Európy. Len v rokoch 2004 a 2005 sa počet poistencov znížil o viac ako 180 tisíc a pokles pokračoval aj v ďalších rokoch (**Graf 5**). Neskorší vývoj ovplyvnili aj krízové šoky. V roku 2009 sa saldo skokovo priblížilo k nule najmä pre nižší počet odchodov, čo môže súvisieť aj so slabším dopytom po práci v zahraničí počas globálnej krízy. Podobne počas pandémie v roku 2020 dočasne klesli odchody a vzrástli návraty, pravdepodobne aj pre obmedzené možnosti cestovania a zvýšenú neistotu. Tieto roky preto treba interpretovať skôr ako jednorazové krízové výkyvy než ako trvalý obrat v migračnom správaní.

Graf 5: Príchody, odchody a migračné saldo Slovákov (v tis. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Graf 6: Rozklad zmeny počtu odchádzajúcich Slovákov oproti roku 2014 (v tis. osôb)

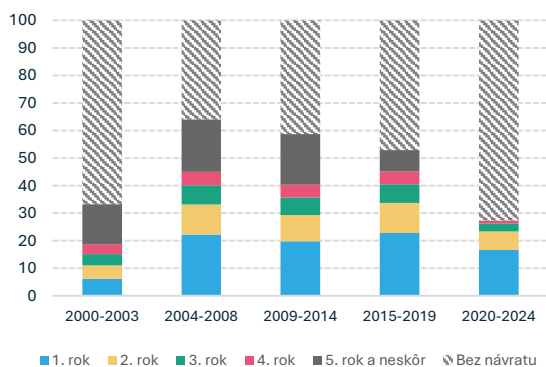
Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

⁵ Za populáciu „Slovákov“ považujeme osoby so slovenským občianstvom bez ohľadu na národnosť a evidenciu trvalého pobytu.

Dlhodobý čistý odliv Slovákov sa v posledných rokoch zmiernil najmä vďaka nižšej intenzite odchodov. Po roku 2014 sa rozdiel medzi počtom odchádzajúcich a vracajúcich sa Slovákov postupne zmenšoval. Za zlepšením stál predovšetkým pokles počtu odchodov, zatiaľ čo návraty rástli len mierne. Tento obrat prebiehal v prostredí postupne sa zlepšujúcich podmienok na slovenskom trhu práce, ktoré mohli znížovať tlak na odchody do zahraničia. Rozklad zmeny počtu odchádzajúcich oproti roku 2014 ukazuje detailnejšie, že tento pokles vysvetľuje najmä nižšia miera odchodu, teda nižšia pravdepodobnosť odchodu v porovnateľných vekových skupinách (**Graf 6**). Z menšej časti k nemu prispela aj demografia, keďže populačné kohorty vo veku najčastejších odchodov sú dnes početne menšie než v minulosti⁶.

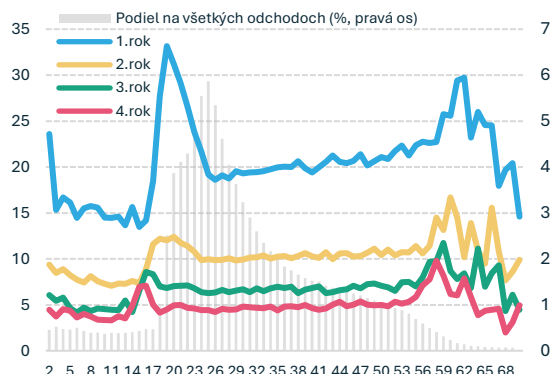
Po vstupe do EÚ sa späť do krajiny vracia viac než polovica odchádzajúcich Slovákov. Kým pred rokom 2004 mala emigrácia skôr trvalejší charakter, po vstupe do EÚ sa rozšírila dočasná mobilita na európskych pracovných trhoch s nižšími bariérami návratu. Tomu zodpovedá aj výrazný nárast miery návratu pri odchodoch po roku 2004 (**Graf 7**). Z osôb, ktoré odišli v rokoch 2000 až 2003, sa do desiatich rokov vrátila len približne štvrtina, zatiaľ čo pri kohortách po vstupe do EÚ to bolo viac než polovica odchádzajúcich.

Graf 7: Miera návratu Slovákov podľa obdobia odchodu (priemerné % návratov)⁷

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Graf 8: Miera návratu Slovákov podľa veku pri odchode (v %, priemer 2004 – 2020)

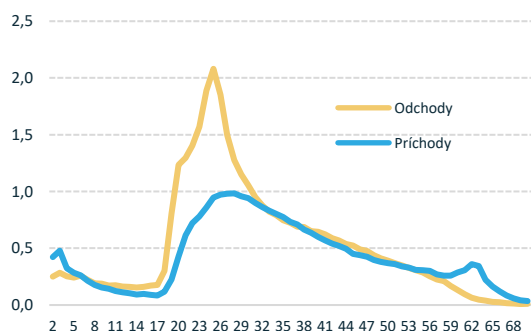
Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Návraty sú najvýraznejšie v prvých rokoch po odchode a s dlhším pobytom v zahraničí postupne slabnú. Keďže značná časť odídených sa po niekoľkých rokoch vracia, silnejšie vlny emigrácie sa neskôr premietajú aj do vyššieho počtu návratov. Pri najnovších kohortách odchodov zatiaľ nemožno celkovú návratnosť spoľahlivo vyhodnotiť, keďže ich pozorujeme len relatívne krátko a časť návratov nastáva až s väčším odstupom. Kratšie pozorovacie obdobie preto podhodnocuje najmä neskoršie návraty a nadhodnocuje podiel osôb bez zaznamenaného návratu. Po zohľadnení rozdielnej dĺžky pozorovania však z údajov zdravotného poistenia vyplýva, že po vstupe do EÚ je očakávaná miera návratu Slovákov do desiatich rokov od odchodu stabilná a presahuje hranicu 50 %.

⁶ Interakčný člen predstavuje časť zmeny počtu odchádzajúcich, ktorá vzniká súčasným pôsobením oboch faktorov – zmeny vekovej štruktúry populácie aj zmeny miery odchodu. Nepredstavuje teda samostatný demografický ani behaviorálny efekt, ale ich spoločné pôsobenie.

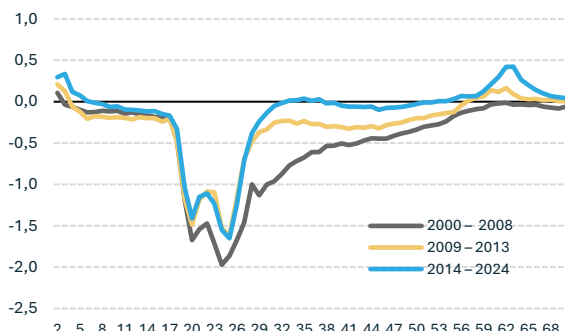
⁷ „Bez návratu“ označuje osoby bez zaznamenaného návratu do konca sledovaného obdobia a zahŕňa aj osoby, ktoré sa môžu vrátiť neskôr. Pri novších kohortách je skreslenie výraznejšie. V období 2015 – 2019 sa týka najmä návratov v 5. roku a neskôr, v období 2020 – 2024 aj skorších návratov. Pri výpočte návratnosti sa pre každý identifikovaný odchod sleduje prvý rok po odchode, v ktorom má osoba k 31. decembru opäť aktívny poisťný vzťah na Slovensku. Čas do návratu preto vyjadruje počet rokov medzi rokom odchodu a rokom návratu, nie presnú dĺžku pobytu v zahraničí.

Graf 9: Vekový profil odchodov a príchodov Slovákov (v tis. osôb, priemer 2014 – 2024)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Graf 10: Vekový profil migračného salda Slovákov (v % populácie danej vekovej kohorty)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Vekový profil odchodov a príchodov odráža odlišné životné fázy migrantov. Viac ako polovicu odchádzajúcich Slovákov v rokoch 2014 až 2024 tvorili ľudia mladší ako 30 rokov. Počet odchádzajúcich prudko rastie po dovŕšení dospelosti a vrcholí okolo 25. roku života, teda v období typickom pre vstup absolventov vysokých škôl na trh práce, keď je pracovná mobilita najvyššia a väzby na konkrétne miesto (vlastné bývanie, rodina, zamestnanie) ešte relatívne slabé. Po 30. roku sa tieto väzby zvyčajne upevňujú a odchody postupne slabnú (**Graf 9**). Vývoj príchodov koreluje s intenzitou odchodov, sčasti v kontexte miery návratu popísanej vyššie. Prvé pracovné skúsenosti mladých v zahraničí sú často časovo ohraničené a končia skorším návratom domov. So stúpajúcim vekom odchádzajúcich podiel takýchto dočasných pobytov klesá a migrácia nadobúda dlhodobejší charakter. V staršom veku sa návraty opäť mierne zvyšujú v období typickom pre nástup na dôchodok, hoci priamu súvislosť s migráciou nie je možné z dostupných údajov jednoznačne potvrdiť (**Box 2**).

Pri odchodoch mladších vekových skupín je vhodné doplniť pohľad z údajov zdravotného poistenia o osobitné zachytenie študentskej migrácie (Box 1**).** Študenti odchádzajúci na zahraničné vysoké školy počas štúdia spravidla zostávajú poistení na Slovensku. V údajoch zdravotného poistenia sa preto ich odchod často prejaví až neskôr, keď po skončení štúdia nastúpia do práce v zahraničí a poistný vzťah im zanikne. Naopak, ak sa po štúdiu v zahraničí vrátia priamo na Slovensko, poistné údaje nemusia ich študentskú mobilitu zachytiť vôbec.

Box 1: Študentská migrácia

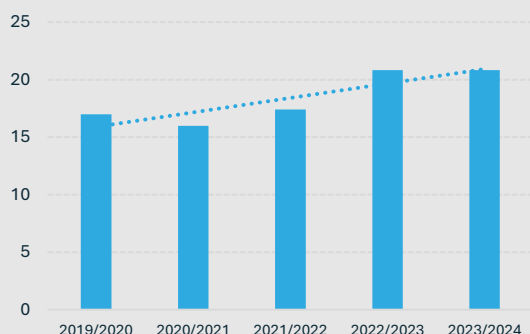
Údaje zo zdravotného poistenia naznačujú slabnutie odchodov Slovákov v poslednom desaťročí, pri študentskej migrácii na zahraničné vysoké školy je však obraz odlišný. Analýzy Inštitútu vzdelávacej politiky (IVP) vrátane spoločného výstupu s Inštitútom sociálnej politiky (ISP) dlhodobo upozorňujú, že odliv absolventov slovenských stredných škôl na zahraničné vysoké školy neustáva a v posledných rokoch mierne rastie⁸. Tieto zistenia si nemusia protirečiť, keďže zachytávajú odlišné skupiny osôb s rozdielnou dynamikou vývoja.

Podľa prepojených administratívnych údajov odchádza študovať do zahraničia približne každý piaty začínajúci vysokoškolák. Viac ako polovica absolventov slovenských stredných škôl pokračuje v štúdiu na vysokej škole, pričom v rokoch 2019 až 2024 sa tento podiel stabilne pohyboval okolo 60 %. Spomedzi začínajúcich vysokoškolákov smeruje v priemere každý piaty do zahraničia a po poklese v roku 2020 ich zastúpenie opäť rástlo (**Graf 11**). V absolútnom vyjadrení ide o viac než 4 tisíc maturantov ročne. Zo všetkých absolventov stredných škôl tak

⁸ Odliv mozgov I-III (2020, 2021, 2025)

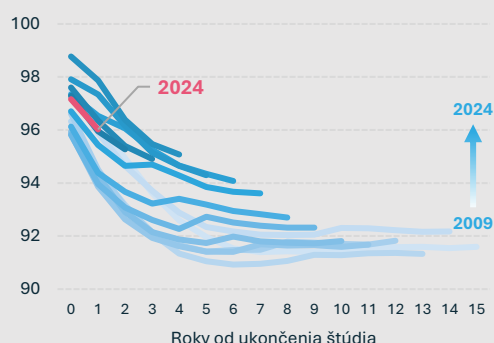
na zahraničné vysoké školy smeruje 10 % až 13 % absolventov.

Graf 11: Absolventi SŠ smerujúci na VŠ v zahraničí (v % absolventov pokračujúcich na VŠ)

Zdroj: IFP podľa údajov Sociálnej poisťovne, Rezortného informačného systému a Centrálného registra študentov (CRŠ)

Graf 12: Retencia absolventov slovenských VŠ (v % absolventov danej kohorty)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a CRŠ
Poznámka: Všetky vysokoškolské stupne; občania SR.

Zistenia naznačujú, že odliv študentov na zahraničné vysoké školy pretrváva, zatiaľ čo pri ďalších sledovaných skupinách Slovákov sa odchody skôr zmierňujú. Priaznivejší vývoj v údajoch zdravotného poistenia sa týka najmä ľudí, ktorí nepokračujú vo vysokoškolskom štúdiu. Do tohto obrazu zapadá aj mierny rast podielu absolventov slovenských vysokých škôl, ktorí zostávajú na Slovensku.⁹ Dva roky po ukončení štúdia zostávalo na Slovensku v priemere približne 93 % absolventov z rokov 2011 až 2015 oproti približne 96 % absolventov z rokov 2018 až 2022 (Graf 12). Naprieč kohortami pritom platí, že najväčší odliv nastáva v prvých dvoch rokoch po absolvovaní vysokej školy. Neskôr sa tempo odchodov spomaľuje a po štyroch až šiestich rokoch sa podiel absolventov zostávajúcich na Slovensku stabilizuje.

Metodické vymedzenie

Údaje zdravotného poistenia zachytia odchod až po zániku poistenia na Slovensku. Pri študentoch v zahraničí k tomu často dochádza až po ukončení štúdia, keď sa stanú poistencami v danej krajine, napríklad po nástupe do zamestnania alebo evidencii na úrade práce. Ak sa po štúdiu vrátia na Slovensko, ich pobyt v zahraničí sa v týchto údajoch spravidla vôbec neprejaví. Prepojenie ďalších administratívnych zdrojov, ktoré vo svojej spoločnej analýze využili aj IVP a ISP, však umožňuje zachytiť odchod študentov skôr, už počas ich štúdia v zahraničí.

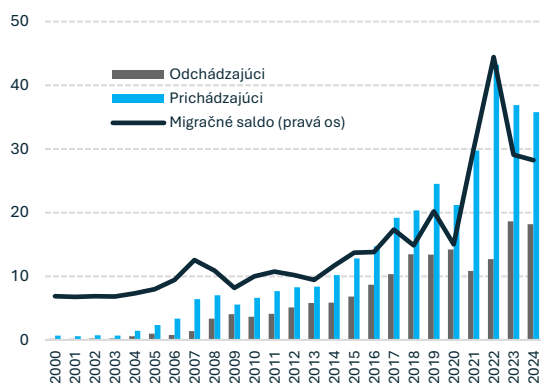
Pri odhade odchodov na zahraničné vysoké školy preto vychádzame z administratívnych údajov Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR o absolventoch slovenských stredných škôl (SŠ). Kohorta je metodicky očistená o žiakov pokračujúcich v ďalšom štúdiu na SŠ a o prípady mimo štandardného veku absolventov SŠ (napr. externé štúdium dospelých, večerné školy alebo rekvalifikácie).

Za začínajúceho študenta vysokej školy v zahraničí považujeme absolventa SŠ, ktorý v danom roku nezačal štúdium na vysokej škole v SR a zároveň naňho rodič naďalej poberal prídavok na dieťa. Ide o proxy ukazovateľ štúdia v zahraničí, keďže táto kombinácia naznačuje pokračovanie v štúdiu mimo slovenského vysokoškolského systému.

⁹ Rast retencie môže čiastočne súvisieť aj s tým, kto zostáva študovať na Slovensku. Ak si štúdium v zahraničí po skončení strednej školy častejšie vyberajú mladí s vyššou pravdepodobnosťou zostať v zahraničí aj po štúdiu, medzi absolventmi slovenských VŠ je potom vyšší podiel mladých s nižšou pravdepodobnosťou odchodu. Dostupné údaje neumožňujú určiť rozsah tohto vplyvu.

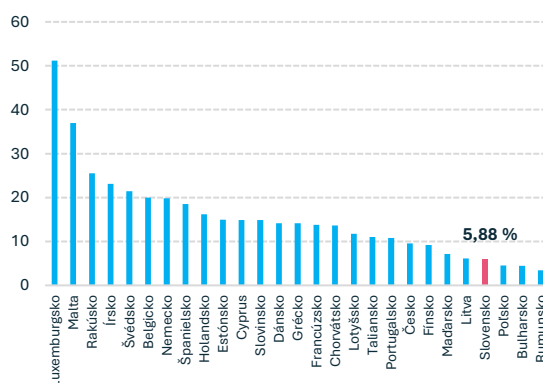
Príchody cudzincov zohrávajú čoraz väčšiu úlohu v migračnom vývoji Slovenska. V roku 2024 sa cudzinci podieľali na počte prichádzajúcich približne 60 %. Ich príchody rástli už pred pandemiou, keď sa medzi rokmi 2014 a 2019 zvyšovali v priemere takmer o 20 % ročne. Po dočasnom útlme počas pandémie sa tento trend v roku 2022 opäť posilnil vplyvom príchodov osôb ukrajinskej štátnej príslušnosti. Rastúci význam zahraničnej migrácie na Slovensku však treba vnímať aj v kontexte jej nízkej východiskovej úrovne. Podľa údajov Organizácie Spojených národov (OSN)¹⁰ tvorili v roku 2024 medzinárodní migranti necelých 6 % populácie Slovenska, čo je menej než vo väčšine porovnávaných európskych krajín (**Graf 14**).

Graf 13: Príchody, odchody a migračné saldo cudzincov (v tis. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

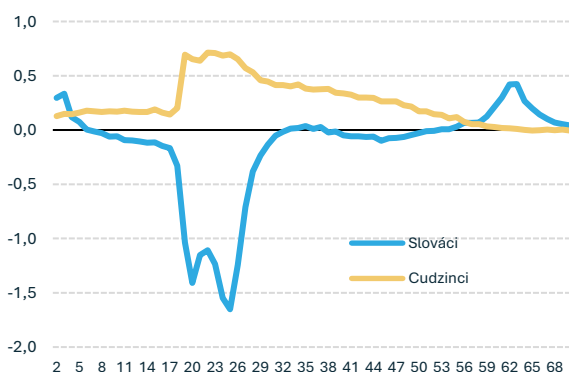
Graf 14: Podiel medzinárodných migrantov na populácii (v %, 2024)

Zdroj: OSN

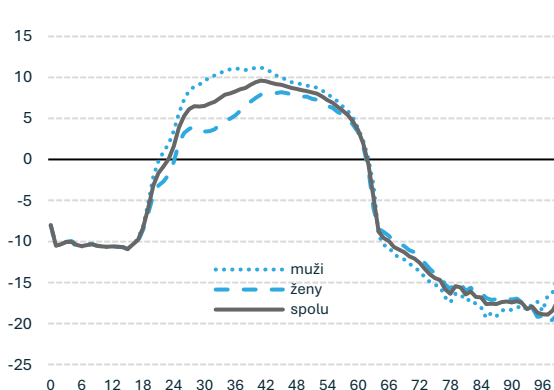
Cudzinci prichádzajú na Slovensko najmä vo veku, v ktorom majú najväčší potenciál podporiť trh práce a ekonomiku. Odliv Slovákov sa sústreďuje najmä medzi mladými dospelými, zatiaľ čo pri cudzincoch je najvýraznejšie kladné saldo v produktívnom veku (**Graf 15**). Približne 80 % prichádzajúcich cudzincov je vo veku 19 až 49 rokov. Práve tieto vekové skupiny majú spravidla najvyšší čistý príspevok k verejným financiám, najmä vďaka zaplateným daniam a odvodom (**Graf 16**). Príchody cudzincov preto môžu čiastočne tlmiť výpadky pracovnej sily a zmierňovať tlak starnutia populácie na verejné financie, dlhodobé demografické výzvy však samy osebe nekompensujú.

Graf 15: Vekový profil migračného salda (v % populácie danej kohorty, priemer 2014 – 2024)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Graf 16: Ročný príspevok jednotlivcov k saldu verejných financií podľa veku (v tis. eur, 2024)

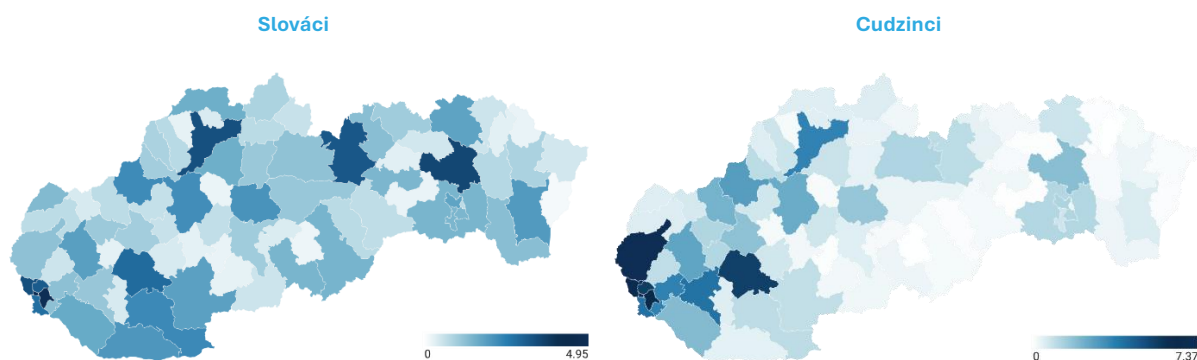

Zdroj: Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

¹⁰ Údaje vychádzajú z databázy OSN. Ukazovateľ zachytáva podiel osôb narodených v zahraničí, teda ľudí žijúcich v krajine odlišnej od krajiny ich narodenia. Metodicky sa líši od ročných tokov cudzincov odvodených z údajov verejného zdravotného poistenia, preto slúži ako medzinárodný kontext, nie ako priame porovnanie s poistnými údajmi.

Prichádzajúci cudzinci reagujú najmä na aktuálny dopyt po práci, zatiaľ čo návraty slovenských občanov zrejme ovplyvňujú aj pôvodné regionálne väzby. Podľa údajov za rok 2024 sa cudzinci najčastejšie uplatňovali v ekonomicky silnejších okresoch západného Slovenska (**Graf 17**). Takmer tretina cudzincov, ktorí prišli na Slovensko v roku 2024 a pracovali tu, smerovala do Bratislavy a jej zázemia, najmä do okresov Malacky a Senec. Ďalšími významnými cieľovými okresmi boli Nitra, Galanta a Trnava. Vracajúci sa Slováci nachádzali pracovné uplatnenie rovnomernejšie naprieč regiónmi. Vo väčšej miere smerovali aj do okresov stredného a východného Slovenska, najmä do Žiliny, Prešova, Popradu a Košíc.

Graf 17: Rozmiestnenie prichádzajúcich podľa miesta výkonu práce v roku príchodu¹¹ (v %, 2024)

Poznámka: Farebné škály sú pre obe mapy nastavené samostatne.

Zdroj: IFP podľa údajov CRP, RFO a Sociálnej poisťovne

Box 2: Ako meriame migráciu v údajoch zdravotného poistenia

Na zachytenie dlhodobějších migračných pohybov používame údaje z Centrálného registra poistencov (CRP), administratívnej databázy verejného zdravotného poistenia. CRP zachytáva aktívny poistný vzťah osoby v slovenskej zdravotnej poisťovni, preto slúži ako zástupný ukazovateľ (proxy) dlhodobější prítomnosti na Slovensku. Oproti migračnej štatistike založenej na zmene trvalého pobytu lepšie zachytáva časť zahraničných pohybov, keďže ľudia si pri odchode do zahraničia trvalý pobyt na Slovensku často nemenia.

Definícia odchodov a príchodov

Odchod definujeme ako zánik aktívneho poistného vzťahu v slovenskej zdravotnej poisťovni k 31. decembru daného roka pri existencii aktívneho poistného vzťahu k 31. decembru predchádzajúceho roka. Pri identifikácii odchodov sa vylučujú úmrtia. Príchod alebo návrat definujeme symetricky ako vznik aktívneho poistného vzťahu k 31. decembru daného roka po tom, čo osoba k 31. decembru predchádzajúceho roka aktívny poistný vzťah nemala. Pri identifikácii príchodov sa zároveň očisťuje o narodenia. Zmeny poistného vzťahu zodpovedajúce tejto definícii podliehajú podmienkam vzniku a zániku verejného zdravotného poistenia podľa [zákona o zdravotnom poistení](#). V praxi tieto administratívne zmeny v údajoch zjednodušene zachytávajú:

- Vznik zdravotného poistenia - u osôb s trvalým pobytom v SR poistenie vzniká po zániku poistenia v cudzine, kde predtým pracovali, podnikali, poberali dôchodok či dlhodobo žili (nad 6 mesiacov). U osôb bez trvalého pobytu v SR poistenie vzniká dňom nástupu do zamestnania, začatia živnosti, poberania dôchodku, začiatku školského roka (u

¹¹ Zárobajúca osoba je osoba s ročným zárobkom nad úrovňou dvojnásobku mesačnej minimálnej mzdy v danom roku. Okres vychádza z údajov Sociálnej poisťovne o mieste výkonu práce. Tmavšia farba označuje vyšší podiel prichádzajúcich migrantov pracujúcich v danom okrese.

zahraničných študentov v SR, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak), udelenia azylu, zaistenia alebo vzatia do väzby v SR.

- Zánik zdravotného poistenia - u osôb s trvalým pobytom v SR dochádza k zániku deň pred zrušením trvalého pobytu, alebo pred vznikom poistenia v zahraničí z dôvodu zamestnania, podnikania, poberania dôchodku či dlhodobého pobytu v cudzine (nad 6 mesiacov). U osôb bez trvalého pobytu v SR poistenie zaniká dňom ukončenia pracovného pomeru, živnosti, poberania dôchodku, štúdia, azylu, väzby alebo zaistenia na Slovensku.

Pri výpočte migračných tokov z CRP pracujeme s populáciou vo veku 2 až 100 rokov. Pri jednoročných deťoch totiž nemožno spoľahlivo odlíšiť skutočný príchod od prvého alebo oneskoreného prihlásenia do slovenského zdravotného poistenia, napríklad v prípade detí narodených v zahraničí.

Poistný vzťah nie je priamym meraním pobytu

Údaje zdravotného poistenia sledujú migračné toky prostredníctvom administratívnej zmeny poistného vzťahu. Odchody a príchody sa určujú podľa medziročnej zmeny jeho stavu k 31. decembru. Nezachytené tak zostávajú napríklad krátkodobé alebo opakované pohyby, ktoré sa počas roka začnú aj skončia. Údaje preto slúžia najmä na sledovanie dlhodobějších migračných trendov, nie na presnú evidenciu všetkých pohybov cez hranice.

V praxi môže počet poistencov mierne nadhodnocovať počet osôb reálne prítomných na Slovensku. Týka sa to napríklad osôb s bydliskom v inej krajine EÚ, pre ktoré zostáva Slovensko príslušným štátom zdravotného poistenia v režime nárokového dokladu (S1) z dôvodu práce alebo poberania dôchodku zo Slovenska. Počas štúdia v zahraničí zostávajú študenti taktiež štandardne poistení na Slovensku (**Box 1**). Naopak, v údajoch nemusia byť zachytené osoby, ktoré žijú alebo pracujú na Slovensku, ale zdravotne poistené sú v inej krajine EÚ.

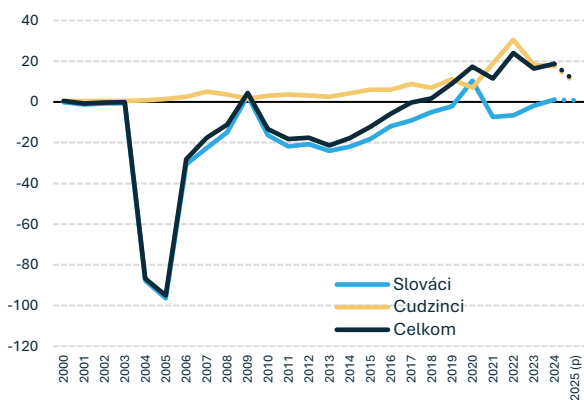
Revízie najnovších údajov

Údaje o zdravotnom poistení v CRP sa spätne spresňujú, a to aj za niekoľko rokov do minulosti. Najvýraznejšie sú revízie posledného roka (v našom prípade roku 2025) a ich rozsah s každým ďalším rokom klesá. Súvisia predovšetkým s dodatočným zistením skutočností ovplyvňujúcich trvanie poistného vzťahu, napríklad nesplnenia ohlasovacej povinnosti pri práci alebo štúdiu v zahraničí či chybného vykazovania zo strany zamestnávateľov. V hlavnej časti komentára preto pracujeme s údajmi do roku 2024, zatiaľ čo rok 2025, pri ktorom je neistota spojená s budúcimi revíziami najvyššia, uvádzame pre úplnosť iba v **Prílohe 1**. Na základe doterajších revízií neočakávame, že by dodatočné spresnenia údajov za rok 2024 či predchádzajúce roky zásadne zmenili opísané dlhodobé trendy. Pri interpretácii najnovších údajov však treba klásť väčší dôraz na dlhodobější trend než na hodnotu migračného salda v jednom roku.

Analytici IFP pri príprave tohto Komentáru 2026/8 využili pseudonymizovanú databázu mikroúdajov. Informácie o spracúvaní osobných údajov a o zásadách ich spracúvania v podmienkach Ministerstva financií Slovenskej republiky sú k dispozícii na stránke: [Informačná povinnosť Ministerstva financií Slovenskej republiky](#).

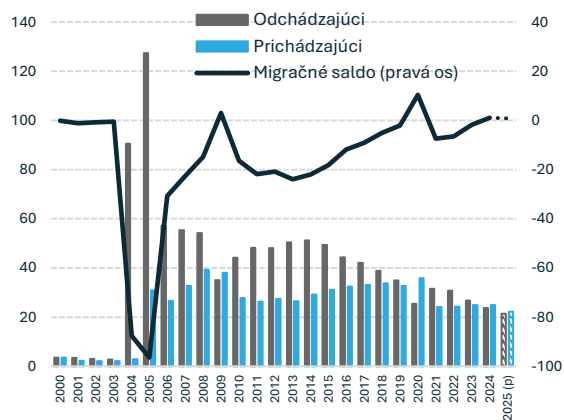
Príloha 1: Príchody, odchody a migračné saldo s predbežnými údajmi za rok 2025

Graf 18: Celkové migračné saldo (v tis. osôb)

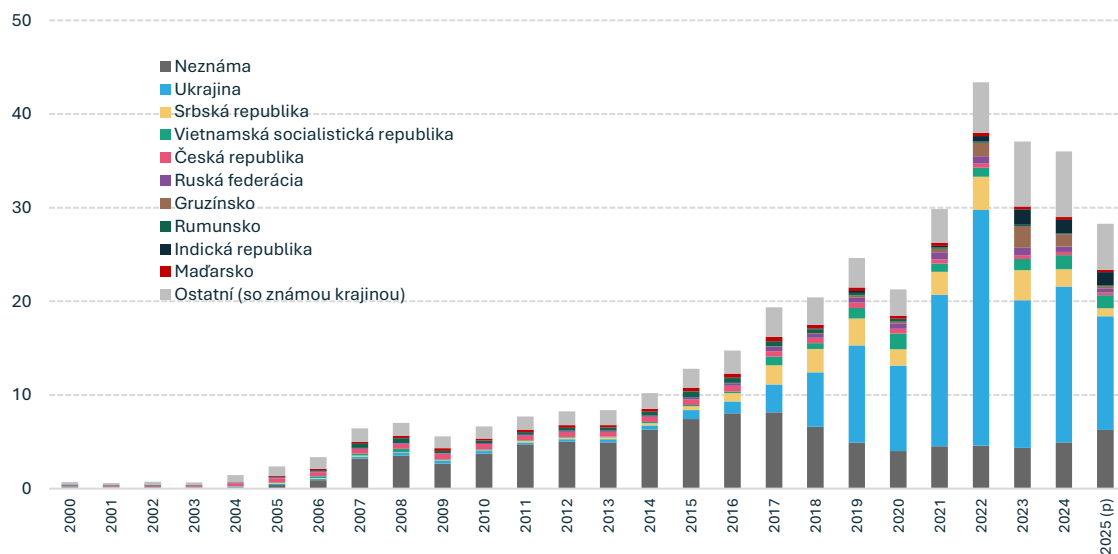
Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Graf 19: Príchody, odchody a migračné saldo Slovákov (v tis. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Graf 20: Príchody cudzincov podľa štátnej príslušnosti (v tis. osôb)

Zdroj: IFP podľa údajov CRP a RFO

Literatúra

Baštecká, M. a Kurkin, R. (2018), [Odhad obvykle bydlícího obyvatelstva České republiky v intercensálním období – 1. část](#), Demografie, 60(1), s. 5–20, Český statistický úřad.

Haluš, M. et al. (2017), [Odliv mozgov po slovensky: Analýza odchodov Slovákov do zahraničia od roku 2000](#), Komentár 2017/1, Inštitút finančnej politiky.

Martinák, D. et al. (2025), [Odliv mozgov III: Vráť mi tie hviezdy: Analýza návratov absolventov zahraničných vysokých škôl](#), Analýza 1/2025, Inštitút vzdelávacej politiky a Inštitút sociálnej politiky.

Martinák, D. & Varsik, S. (2021), [Odliv mozgov II: Za siedmimi horami: Charakteristiky študentov odchádzajúcich na vysoké školy v zahraničí](#), Komentár 2/2021, Inštitút vzdelávacej politiky.

Martinák, D. & Varsik, S. (2020), [Odliv mozgov I: Necestuj tým vlakom!: Analýza absolventov stredných škôl študujúcich na zahraničných vysokých školách](#), Komentár 3/2020, Inštitút vzdelávacej politiky.

Rizman, T. & Sacherová, K. (2018), [Host' do domu: Analýza príchodov a návratov obyvateľstva na Slovensko](#), Komentár 2018/6, Inštitút finančnej politiky.

United Nations (2025), [International Migration Stock 2024: Key facts and figures](#), Advance unedited version, Department of Economic and Social Affairs.

United Nations (2025), [Recommendations on Statistics of International Migration and Temporary Mobility](#), Revision 2 (unedited version), Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division.